

נייר עמדה בנושא זכות הילד לקשר עם הוריו על רקע חזרת הורה בשאלה לקראת דיון בוועדה לזכויות הילד - קבוע ליום 26.6.2017

מרכז רקמן מברך על קיום הדיון בוועדה המיוחדת לזכויות הילד בנושא זכות הילד לקשר עם הוריו על רקע חזרת הורה בשאלה.

FOUNDERS:

S. Daniel & Ewa Abraham
Joseph Alexander Foundation
Aharon & Rachel Dahan
Charles Dimston
Jesselson Family
Mordecai & Monique Katz
Gershon & Carol Kekst
Rose & Louis Klosk Fund
Sisel Klurman
Don & Jane Stern Lebell
Evelyn Gruss Lipper
Bernard & Estelle Marcus
Dennis Mehiel
Jack & Gitta Nagel
Joyce Saffir
Irving & Helen Schneider
Stephen Schwartz-
Brookdale Foundation Group
John & Marianne Slade
Abraham Spiegel
Jerome & Ellen Stern
Sigmund & Rose Strochlitz

פרופ' רות הלפרין-קדרי,
ראשת המרכז, מייסדת
עו"ד עטרה קניגסברג-ראם,
מנכ"ל ראשונה, מייסדת
ד"ר גלית שאול, עו"ד
מנכ"לית

אנו סבורות כי הורה שחזר בשאלה מצוי במצב של נחיתות כאשר הוא מתייצב בפני בית דין דתי וזה אמור להכריע בשאלת משמורת הילדים או חינוכם.

בשל אופי הפעילות במרכז נתמקד בבתי הדין הרבניים. לעיתים תכופות מידי, בתי הדין הרבניים אינם פוסקים בענייני משמורת בהקשרים אלה רק על פי 'טובת הילד' כפי שמתפרשת על פי החוק האזרחי ופסיקת בית המשפט העליון, אלא לעיתים גם על פי עמדתם ההלכתית, החוששת גם לעתידו הרחני של הילד. מסיבה זו ניתן למצוא החלטות של בתי הדין הקובעות כי משמורת הילדים תועבר דווקא להורה השומר תורה ומצוות, גם שטובתו היא הפוכה מזו, בהתאם לקביעת הגורמים המקצועיים (תסקירי פקידות הסעד וחוות דעת המומחים). כן לעיתים בתי הדין הרבניים מבכרים כי קטין שהתחנך בחינוך חילוני משך כל חייו יעבור לחינוך בעל אופי דתי אך בשל חזרה בתשובה של אחד מהוריו¹. ניתן למצוא פסקי דין בהם שיקולים דתיים מנחים בהחלטות הנוגעות להיבטים שונים בחיי הילדים². כך לדוגמא מקרה בו בית הדין הוציא צווים האוסרים על מגורים משותפים ועל מפגשים בין ילדים לבת זוגתה של האם³.

החלטות מסוג זה לא רק שמנוגדות לדין החל, אלא יש בהן פגיעה של ממש בילדים.

בבג"צ 5227/97 דויד נ' בית-הדין הרבני הגדול בירושלים, פ"ד נה(1) 453 נקבע כי העדפה ערכית של בית הדין כי הילד יגדל בסביבה דתית הינה שיקול זר שאין להתחשב בו:

"על בית-המשפט להכריע בטובתו של הילד הספציפי העומד לפני בית- המשפט: ללא הנחות נוקשות, ללא דעות קדומות וללא כפיית עקרונות- מלבר, והכול, כמובן, בהיעדר הוראות-חוק מפורשות. רק אם יעשה כך לא יחטא שופט לטובתו של הילד: לשלמו הגופני ולבריאות נפשו. כך, למשל, אמירה כי ראוי ורצוי לו לילד יהודי – באשר יהודי הוא – כי יזכה לחינוך דתי, או כי יימצא בסביבה דתית דווקא, הינו שיקול זר: זר לטובת הילד וזר למשפט. אכן, יש מקרים שבהם יהיה ראוי כי קטן יזכה לחינוך דתי, ואולם לעולם תיגזר מסקנה זו משיקול-העל של טובת הילד בנסיבותיו של עניין פלוני".

אנו קוראות למחוקק לקבוע כי הסמכות הבלעדית בענייני משמורת תינתן לבית המשפט לענייני משפחה שלו הסמכות הראשית והשיורית בענייני משפחה. לבתי הדין הדתיים, באופן טבעי, יש עמדה ערכית, מעצם מהותם, ביחס לשאלת הסביבה העדיפה לילד ולכן הם אינם הערכאה המתאימה לבירור סוגיית המשמורת. המשמעות בפועל של קריאה זו היא ביטול האפשרות לכרוך תביעת משמורת לתביעת גירושין. המצב המשפטי כיום הינו כעצם הגשת תביעה גירושין לבית הדין מעניקה את הסמכות לבית הדין בענייני משמורת (אפילו ללא כריכה מפורשת היות וההלכה הפסוקה היא שנושא המשמורת

¹ בג"ץ 4238/03 לוי נ' בית-הדין הרבני הגדול בירושלים, פ"ד נח(1) 481, בג"ץ 7395/07 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים (פורסם בנבו, 21.1.08).

² בג"ץ 8533/13 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול (פורסם בנבו, 29.6.14) - בית הדין חייב את העותרת לעורך ברית מילה לבנה משיקולים דתיים.

³ בג"ץ 5501/14 פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי בירושלים, החלטה מיום 7.9.14, פורסם בנבו.

כרוך מעצם טיבעו לנושא הגירושין). אין להסכין עם השארת מצב זה על כנו ולכלל הפחות יש לבטל את הכריכה האוטומטית מעצם פתיחת תיק גירושין.

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן, הפועל במסגרת הפקולטה למשפטים באוניברסיטת בר אילן, נוסד בשנת 2001. מטרת המרכז להביא לביעור האפליה נגד נשים ולחזק את מעמדן בחברה הישראלית, באמצעות תרגום ידע ומחקר אקדמי לפעילות מעשית ויישומית. המרכז פועל לאור חזונו של הרב עמנואל רקמן לקידום זכויות הנשים בישראל ולהטבת מעמד האשה בדיני המשפחה ובהלכה היהודית.

FOUNDERS:

S. Daniel & Ewa Abraham
Joseph Alexander Foundation
Aharon & Rachel Dahan
Charles Dimston
Jesselson Family
Mordecai & Monique Katz
Gershon & Carol Kekst
Rose & Louis Klosk Fund
Sisel Klurman
Don & Jane Stern Lebell
Evelyn Gruss Lipper
Bernard & Estelle Marcus
Dennis Mehiel
Jack & Gitta Nagel
Joyce Saffir
Irving & Helen Schneider
Stephen Schwartz-
Brookdale Foundation Group
John & Marianne Slade
Abraham Spiegel
Jerome & Ellen Stern
Sigmund & Rose Strochlitz

פרופ' רות הלפרין-קדרי,
ראשת המרכז, מייסדת
עו"ד עטרה קניגסברג-ראם,
מנכ"ל ראשונה, מייסדת
ד"ר גלית שאול, עו"ד
מנכ"לית